

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Roma Sancta sive Benedicti XIII. Pontificis Maximi &
Eminentissimorum & Reverendissimorum S. R. E.
Cardinalium Viva Virtutum Imago Æri & literis in
perennaturam Virtutum memoriam incisa**

Conlin, Johann Rudolph

Augustæ Vindelicorum, Anno MDCCXXVI

VD18 10209328

No. XXVI. Antonius Felix Zondodarius Senensis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72633)

No. XXVI.

ANTONIUS FELIX ZONDODARIUS SENEENSIS.

Antonius Felix titul. S. Balbinæ, Cardinalis Zondodarius Senensis natus est Anno 1665. 15. Octobris ex Nobilissima Senenses inter Zondodariorum Familiâ, cui ipse ornamentum longè maximum futurus esset. Felices enimverò Siennas, quæ præter complures S. R. E. Purpuratos quatuor sumos Orbi Antistites dederunt. Alexander III. Senensis creabatur An. 1159. quem Fridericus Anobardus Imperator internecino odio prosequabatur; & ne quidquam intentatum relinqueret, ipsam etiam Pontificatum Alexandro abrogabat, Pseudo-pontifice Victore substituto. Ad eum unâ venerandum Reges Franciæ, Angliæ, & Hispaniæ invitârat; sed ad Pios Reges plûs Religio quàm gratia Cæsaris valuerat. Itaque Ludovicus Franciæ, Henricusque Angliæ Reges ad Trojæ oppidum Alexandro venienti præsto fuerant, ac dextrâ lævâque frenum Pontificis, pedites ipsi, tenentes, eum ad destinatum hospitium perduxerant, quâ Specie Pontificiæ Majestatis non alia visa Augustior. Ipse etiam Cæsar, multis bellorum infortuniis satis edoctus, se non cum hominibus, sed cum Deo bellare, pacem denique cum Alexandro fecerat; & Venetias ad eum profectus pedem Pontificis venerabundus osculo contigerat; quin ascensuro in equum stapedem tenebat. Ea tunc tua, Roma, triumphantis species erat. Pius II. Senensis, qui ad Cathedram Petri Anno 1458. evocabatur, tantæ doctrinæ princeps erat, ut miraculum orbis videretur. Exstant hodie in Bibliothecâ Viennensi incomparabilis hujus Viri literarij partus haud pauci, interque eos historia Austriaca, ejusdem manu concinnè conscripta; ceu Germani Orbis Imperium Principi Familiæ jam ex tunc prædicere voluerit, quam sibi tam accuratè describendam assumpserat. Ne tamen Togatæ minùs quàm Sagatæ Palladis Alumnus videretur, ad bellum adversus infideles, ipsemet interfuturus, clavicum cecinit. Cùm enim Turcarum Tyrannus Mahometes II. duo potentissima Imperia Trapezunticum in Asiâ, & Peloponesum in Europâ, Christianorum Principum discordiâ occupâssent, Optimus Pontifex effusissimo huic Barbarorum torrenti occurrendum ratus, ad Pii belli Societatem Christianum Orbem invitabat universum. Non alia res tunc magis homines movebat, quàm fama Pontificis, ad Sacrum bellum ituri; sed dum ille Anconæ per authumnum Sociorum copias expectabat, sive tædio animi, quòd rarior miles accurreret, sive cœli intemperie ibidem decesserat. Pius III. itidem Senensis Cathedram Petri ascenderat A. 1503 brevissimus Pontifex futurus; nam non nisi quatuordecim dies sedebat. Credo, ne ejus Pontificatus in luctuosissimum illud tempus incideret, quo paulò post hæretica lue magna orbis pars afflabatur. Denique Alexander VII. Chisus quartus ex Urbe Sennarum sumus orbis Antistes Anno 1655. accefferat, multis Christianum orbem beneficiis complexus. Etenim Franciscum Salesium, & Thomam de Villa nova sanctorum fastis inseruerat. Vilissimam Corsorum faciem, latrocinij assuetam, ex urbe Romana ejecerat. Maurorum Regem Sacris Undis lustraverat. Christinam Suecam suarum admiratricem virtutum habuit. In Bellum Turcicum, quòd Leopoldo Magno, Germanorum Imperatori Invidissimo, cum Turcis obtigit, maximam pecuniarum suam impendit, quò videlicet rerum agendarum nervo, & insuperabili Germanorum dextrâ fractus est

im-

inanis ille Orientis exercitus, qui Ungariam devoratum ibat; sed proelio ad Fanum S. Gotthardi comisso, se demum à Germano milite vinci posse, probè edocuitus est. Sed hæc antiqua sunt Senarum decora, descendendum ad nova. Modò occurrunt tres Illustrissimi Fratres Zondodarii, quos felices Senæ eadem die florentes viderunt. Videlicet Antonius Felix Zondodarius, S. R. E. Cardinalis, & Fratrum Unus, Ordinis Equestris Militum Melitensium Summus Magister, Alter Senarum Archiepiscopus; ut tum in omnem terram exiret sonus eorum, tum Patriam pabulo doctrinæ pascere, unde pascebantur. Et quidem Antonium Felicem Zondodarium, omnibus virtutibus cumulatum Virum Sacra Roma sibi unice vindicabat; ut maxima quæque negotia, in Principum Aulis, solertissimâ ejus Viri industria perageret, quem ipsa etiam naturâ institutum ad summa nemo non dignoscit. Ante omnia Oratoriâ Arte mirificè excellit; cum Romanam insuper facundiam linguæ Italicæ elegantiae superaddat; nam ea Senarum laus est, ut linguam Italicam nullibi purius coli asserant, quam ea in Urbe: adeò ut Rusticos etiam, qui Senas spectent, eleganter loqui, fama sit. Innocentius XII. Pontifex Maximus, Zondodarii ingenio summopere captus, optimum rebatur, si maturè ad provinciarum regimen admoveretur; hinc eundem Anno 1698. Urbi Anconitanæ primò omnium Rectorem dedit: qua de Urbe scriptum reperio, quòd olim in ea, velut in alterâ Tyro, Purpura tincta fuerit; Adeoque primorum rudimenta laborum Zondodario Purpuram destinare visa. An. 1699. Summâ Viri facundia feligebatur, qui Romam venientem Regis Poloniæ Joannis III. Sobieskii relictam viduam Mariam Casimiram Ludovicam, natione Gallam, utpote Henrici Marchionis d' Arquier Filiam, in finibus statûs Pontificii, magnifico comitata attributo, exciperet. Tunc quidem Pontificiam Majestatem Regiæ Hospitiæ obsequio prudentissimè attemperavit. Enimvero Tantum Virum in unius tutelâ Urbis non diu hære sinebant publica Romani Orbis negotia. Nuntiatura Hispanica eo tempore Virum reposcebat, in quo fides summa, rerum civilium perspecta experientia, & Principum animos tractandi operosa ars, unâ concurrerent. In Zondodarium Clemens XI. Innocentii Successor, oculos unice conjiciebat; & Hispanis etiam moribus Vir Gravissimus unice factus videbatur. Verùm cum mari iter faceret, ingens statim periculum, ventis validè incumbens, adibat; sed velis eluctatus & remis, Calaris Portum tenuit, ubi è naufragio paulisper se recollegit; inde in Hispaniam, ventorum vi remittente transvectus, sensit etiam in sicco naufragium pertimescendum; licet enim à Philippo V. omnibus Regiæ benevolentiae signis exceptus fuisset, immò ea gratia plusquam integro biennio inviolata staret, alium tamen Aula vultum induebat, ex quo cognitum fuerat, Clementem XI. cum Mars Germanus urgebat, ut bellum devitaret, cum Romanorum Imperatore Josepho I. An. 1709. eâ lege convenisse, ut Carolum III. Hispaniarum & Indiarum Regem Sedes Pontificia unâ agnosceret. Ejus consilii initi rationem Sapientissimus Pontifex S. R. E. Cardinalibus in Consistorio Secreto, habito die 14. Oct. prædicti anni luculenter manifestaverat. Nam postquam in ipso Orationis ingressu filiale in Sacram Sedem obsequium Caroli Regis luculenter deprædicavisset, statim subjungebat: *Idcirco, quemadmodum illum Hispaniarum Regis Catholicis titulo nuncupare constituimus, ita ei, quoad ditiones; quas tenet, seu forsitan ipsum de cetero tenere contigerit, Jurium illi annexorum usum minime in posterum denegabimus. Ut tamen hæc omnia ritè ac rectè, & sine alterius cujusquam injuria, aut præjudicio à Nobis peragendum sit, scire Vos volumus, Nos hac in re normam omnino sequi Constitutionis sel. rec. Clementis Papæ V. Prædecessoris nostri, in Concilio Viennensi editæ, quæ cautum fuit, quòd si quem Summus Pontifex sub titulo cujuslibet Dignitatis ex certâ scientiâ verbo, Constitutione, vel literis nominet, honoret, seu quovis alio modo tractet, per hoc in Dignitate illa ipsum approbare non intelligatur, aut quicquam ei tribuere novi juris. Hanc itaque Constitutionem, quam, ut probè nostis, non absimilium contentionum occasione, etiam rec. mem. Pius II. Joannes XXII. & Sixtus IV. Romani Pontifices pariter Prædecessores nostri approbârunt, & innovârunt, Nos eorundem Prædecessorum nostrorum exemplis adducti, illisque expressè inherentes, similiter approbamus, & innovamus; ut ita non minus quæcumque nostra, quàm aliena, ac præsertim amborum de Hispanicâ Successione contententium, quæ verè nullatenus cognovimus, aut discussimus, Jura, equaliter salva, & illesa remaneant: Nos verò nec ad dexteram, neque ad sinistram declinantes, ab eo, quem semper secuti sumus, Apostolica sedis more minime recedamus.*

Neque

Neque tamen per eam circumspiciunt Pontificis cautelam Aulae Madritensi ex integro satisfactum; & ceu unum Coelum duos soles non caperet, ægerrimè ferebat, præter se adhuc alterum Hispaniarum Monarcham agnosci; Tunc equidem Zondodarius pro eximiâ suâ Sapientiâ nullam viam intentatam relinquebat, & partem se in omnem versabat, ut hunc nodum Gordium solveret; qua in re si non Alexandri gladium, certè sagacis Ulyssis prudentiam adhibebat. Sed telum altius penetrare visum, quàm ut humanâ industriâ evelleretur. Hinc inmeritis Zondodarius temporis invidiam subiit; & hic quod alibi concoquebatur, exedendum denique fuit. Intra quatuor ac viginti horarum spatium Mantuâ Carpetanorum excedere jubebatur, Vir vitæ intemeratæ, & qui aliam in se culpam præter factorum & temporis non agnoscebat; nec ab ipso etiam Rege agnitam percipiebat; utpote qui eum luculenta laudum ejus commemoratione à se dimittebat. Postquam Romam attigisset, Clemens XI. sibi ea in Legatione undequaque satisfactum, per amplo testimonio contestabatur; quod ut orbi magis palam fieret, in prima Creatione An. 1712, 13. Maij factâ, quâ Octodecim unâ expertæ Sapientiæ & Religionis Viros Sacro Purpuratorum Collegio associabat, Antonium Felicem Zondodarium Ordine Quartum esse voluit; quem ad Sacrum Pileum, è manibus Pontificis acceptandum, cum Solemni Pompâ Urbem ingressum, summo Populus applausu Venientem, prosequabatur; Tunc etiam eminuit Principum Chisiorum, quibuscum sanguine junctus, pietas: qui nullo Ornamenti genere decerant, quò Eminentissimi Neo Purpurati introitum Romanâ Magnificentiam, & Senensî decore, omnibus spectabilem redderent. An. 1719. lætissimo Nuntio Eminentissimus Purpuratus exhilarabatur, Illustrissimum Fratrem, Equitum Melitensium suffragiis, summum Ordinis Magistrum creatum; quam quidem dignitatem eximiis suis meritis dudum præoccupaverat. Nam cum Turcæ An. 1713. ingenti apparatu navale bellum adornarent, & bellica illa tempestas in Insulam Melitensem detonitura videretur (prout plerumque Turcæ huc arma ostendunt, illuc inferunt) tunc enim verò Eques Zondodarius, Melitensium Legatus, totam Romam avidè prensare: verbis, precibus, obtestationibus auxilium sollicitare, artem omnem & nervos intendere, ut militem, arma, pecunias, pro fortissimo illo Christianæ Reipublicæ propugnaculo & Italiæ veluti antemurali strenuè defendendo, impetraret. Erat Spectaculum visu jucundum, cum strenui hi Equites, pro suâ Spartâ fortiter tuendâ, admirabili celeritate & promptitudine ex omnibus Christiani Orbis partibus, Germaniâ, Hispaniâ, Galliâ, Italiâ, Bohemiâ, Poloniâ &c. non tam accurrerent, quàm advolarent, ut pene in momento tota Insula in armis staret, fossæ excavarentur, novæ moles exurgerent, apparatus omnis militaris & annonarius intensissimâ curâ præpararetur: Sic provida sollicitudo Melitam servavit, cum nimia sui fiducia, aut Lethargicus sopor Peleponesum perderet. Nolebat videlicet Turcarum Tyrannus ad illum scopulum iteratò caput alidere, ad quem An. 1565. Solymanus totius Orientis vires, in mortali Melitensium gloriâ, frustra infregerat. Sed reassumendo Zondodarium, summum Ordinis Magistrum, nihil ille sibi, aut Amplissimo Ordini gratius futurum, Eminentissimo Fratri significabat, quàm si suo accessu, Splendidissimum membrum futurum, Sacram Militiam adaugeret. Ocyus petitis annuebat, Magnus Numerus futurus, Antonius Felix Zondodarius, in quem etiam Prioratus Mediolanensis cum ingentibus proventibus conferebatur; Verùm unde paulò ante gaudiorum seges acceverat, inde, quæ rerum humanarum mutabilitas est, brevi ingentis doloris materies offerebatur; Nam Melitensium illud Sydus Zondodarius ad suum occasum An. 1722. declinabat; quo domestico funere magnanimum pectus Eminentissimi Purpurati ita concutiebatur, ut tamen cœli nutibus æquabili dolore parentaret. Mox tristissimum nuntium cum Celsissimo & Reverendissimo Senarum Archiepiscopo, fratrum altero comunicabat, quem Superi reliquum fecere, ut Fidelissimus Pastor patriam ex se spirantem quàm diutissimè regat, Contra Eminentissimus Purpuratus Zondodarius An. 1720. Bonnoniam Pontificis à Latere Legatus ibat. Ea equidem Urbs antiquissima totius Italiæ Academiâ gaudet; & hinc Mater ac Parens litterarum appellari meretur; dignissima, cui talis denique Apollo præsideat: Cui Senæ vitam, Hispania longissimam rerum experientiam, Roma Purpurati, Melitæ equestrem dignitatem, Bonnonia optimi Rectoris laudes suppeditarunt.